

ปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์
และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบัวโรย

Problems in the Development of Thai Language Skills among Youth Guides
for Communicating Cultural Identity and Promoting Cultural Tourism: A Case
Study of Wat Bua Roi School

นริศรา เกตวัลท์ (Narissara Ketawan)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Lecturer in the Department of Language Studies

Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: narissara.ket@hcu.ac.th

Received: March 30, 2025, Revised: May 12, 2025, Accepted: May 26, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์ในการสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบัวโรย รวมถึงเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านภาษาไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบัวโรย จำนวน 20 คน ซึ่งเคยได้รับการอบรมหลักสูตรมััคคุเทศก์ไป สัมภาษณ์ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบัวโรย จำนวน 3 คน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในชุมชน จำนวน 7 คน การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสังเกต สอบถาม และสัมภาษณ์ โดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลหลังการอบรมหลักสูตรมััคคุเทศก์ เป็นเวลา 6 เดือน ผลการศึกษาพบว่าปัญหาหลักของยุวมัคคุเทศก์ ได้แก่ (1) ขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น ทำให้การถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมขาดความถูกต้องและความน่าสนใจ (2) ทักษะการใช้ภาษาไทยไม่สอดคล้องกับการเป็นมััคคุเทศก์ เช่น การใช้คำศัพท์ที่ไม่ถูกต้อง ขาดความสามารถในการเล่าเรื่องที่น่าสนใจ (3) การขาดความมั่นใจและความสามารถในการสื่อสารต่อที่ประชุมชน ทำให้การนำเสนอขาดความคล่องแคล่ว (4) การขาดทักษะในการโต้ตอบและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อต้องตอบคำถามที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว (5) ข้อจำกัดด้านแหล่งข้อมูลและสื่อการสอน บางครั้งแหล่งข้อมูลที่ใช้ฝึกอบรมให้กับยุวมัคคุเทศก์ อาจไม่ชัดเจน ไม่ครบถ้วน ไม่ครอบคลุม หรือไม่ทันสมัย และ (6) การขาดโอกาสในการฝึกฝนในสถานการณ์จริง ส่งผลให้ยุวมัคคุเทศก์ไม่สามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์ ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยการพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาเทคนิคการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะการฝึกฝนทักษะการฟังและการพูดในที่สาธารณะ การเสริมสร้างทักษะการโต้ตอบและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การจัดการแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและเข้าถึงง่าย และการเพิ่มโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยการสร้างหรือจัดให้มีโอกาสในการลงมือทำ และประสบกับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมจริงมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะภาษาไทย ยุวมัคคุเทศก์ อัตลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

This research article aims to study the problems in developing the Thai language skills of young tour guides in communicating identity and promoting cultural tourism, as well as a case study of Wat Bua Roi School. It also proposes guidelines for developing Thai language skills to enhance the effectiveness of conveying cultural stories to tourists. This research is qualitative. The sample group consisted of 20 fifth-grade Wat Bua Roy School students who had previously undergone tour guide training. Interviews were conducted with 3 teachers at Wat Bua Roy School and 7 relevant individuals in the community. In this research, the researchers used observation, questioning, and interview methods, collecting data for six months after the tour guide training. The study found that the main problems faced by young tour guides include: (1) a lack of in-depth understanding of local identity, leading to inaccurate and uninteresting cultural information dissemination; (2) Thai language skills that are not aligned with tour guiding, such as incorrect vocabulary usage and an inability to tell engaging stories; (3) a lack of confidence and public speaking skills, resulting in less fluent presentations; (4) insufficient skills in responding and problem-solving when faced with diverse questions from tourists; (5) limitations in information sources and teaching materials, as training resources for young tour guides may be unclear, incomplete, inadequate, or outdated; and (6) a lack of opportunities for real-life practice, preventing young tour guides from effectively applying their learned skills. The proposed solutions for developing Thai language skills among young tour guides include: enhancing knowledge and understanding of local identity through the development of effective learning content; improving Thai language communication techniques, particularly public speaking and listening skills, strengthening response and problem-solving skills; providing modern and accessible information resources; and increasing opportunities for practical experience through creating or arranging hands-on activities that closely simulate real-world scenarios.

Keywords: Thai language skill development, Young tour guides, Local identity, Cultural tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสกับอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ ศิลปะ ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่สถานที่ท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคุณภาพของการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

การฝึกพัฒนายุวมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นจึงถือเป็นสิ่งสำคัญ ที่มีบทบาทในการสื่อสารและถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในระดับชุมชนหรือโรงเรียนที่มีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังที่ ชำนาญ ม่วงทิม (2541) กล่าวว่ามััคคุเทศก์เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็น ผู้ที่มีโอกาสได้ทำงานใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวมากกว่าบุคคลอื่นในท้องถิ่น จึงมีโอกาสนในการสร้างความประทับใจ หรือ ความไม่พอใจแก่นักท่องเที่ยวได้โดยง่าย ดังนั้นความเจริญก้าวหน้าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงขึ้นอยู่กับบทบาทของมััคคุเทศก์

ดังนั้น หากมีมัคคุเทศก์ที่ทักษะการสื่อสารดี มีจรรยาบรรณ มีมารยาท และมีคุณธรรม นักท่องเที่ยวย่อมเกิดความรู้สึกประทับใจและมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น ๆ นำไปสู่ภาพลักษณ์ที่มีต่อประเทศที่เดินทางไปเยือน มัคคุเทศก์จึงมีหลายบทบาทในคนเดียวกัน ตั้งแต่เป็นครู นักจิตวิทยา นักแสดง รวมทั้งนักการทูตด้วย “วัดบัวโรย” สร้างเมื่อ พ.ศ. 2430 เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างยิ่ง มีพระอุโบสถที่สร้างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 มีมหาเจดีย์ศรีบัวโรย ภายในเจดีย์ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์พระนามว่า หลวงพ่อเพชร ซึ่งมีพุทธลักษณะเป็นปางจกรมหนึ่งเดียวในจังหวัดสมุทรปราการ นอกจากนี้วัดยังมีพิพิธภัณฑ์ซึ่งจัดแสดงวัตถุโบราณและอุปกรณ์เครื่องใช้ในที่แสดงถึงวิถีชีวิตของผู้คนชุมชนบางเสาธงในอดีต วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านในชุมชน และยังเป็นพื้นที่ที่บอกเล่าถึงวิถีชีวิตและมีอัตลักษณ์เฉพาะ ในด้านการศึกษา ทางวัดยังได้สนับสนุนการศึกษาของชาติ โดยให้ทางราชการสร้างโรงเรียนประชาบาลสอนระดับประถมศึกษาขึ้นในวัด ตั้งชื่อว่า โรงเรียนวัดบัวโรย

ปัจจุบันวัดบัวโรย ยังขาดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง อีกทั้งขาดบุคลากรด้านการนำเที่ยวชมสถานที่ ผู้วิจัยจึงสร้างหลักสูตรอบรมยุวมัคคุเทศก์ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2563 โดยอบรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนวัดบัวโรย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนามัคคุเทศก์ในท้องถิ่น ช่วยให้เด็กในพื้นที่มีความรู้ มีโอกาสพัฒนาตนเอง มีรายได้ ตลอดจนสร้างความภาคภูมิใจให้แก่เยาวชน และครอบครัว

ผู้วิจัยได้ติดตามผลหลังการฝึกอบรม โดยใช้วิธีสังเกต สอบถามและสัมภาษณ์ ทั้งครู และผู้เกี่ยวข้องในชุมชนเกี่ยวกับปัญหาในด้านทักษะการสื่อสารภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์ พบว่ามีหลายประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์ในการสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบัวโรย รวมถึงเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านภาษาไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของยุวมัคคุเทศก์ โรงเรียนวัดบัวโรย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของยุวมัคคุเทศก์ โรงเรียนวัดบัวโรย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1.ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข ในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ท้องถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว

1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาของโรงเรียนวัดบัวโรย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่เคยจัดอบรมยุวมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะด้านการนำเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบัวโรย จำนวน 20 คน ซึ่งเคยอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบัวโรย จำนวน 3 คน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในชุมชน ได้แก่ พระผู้ใหญ่บ้าน และแม่ค้าที่ขายสินค้าในชุมชน จำนวน 7 คน

1.4 ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสังเกต การสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการพัฒนาทักษะภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์

1.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการหลังการฝึกอบรม เป็นระยะเวลา 6 เดือน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและสะท้อนสถานการณ์จริงของยุวมัคคุเทศก์ในการนำเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบัวโรย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide)

- แบบสัมภาษณ์ยุวมัคคุเทศก์ จำนวน 10 คน ครู จำนวน 3 คน และบุคคลในชุมชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน

- แบบคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ภาษาไทย การถ่ายทอดอัตลักษณ์ท้องถิ่น และแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม (Observation Form)

- ใช้สังเกตการปฏิบัติงานของยุวมัคคุเทศก์ระหว่างการนำเที่ยว
- วิเคราะห์ทักษะการใช้ภาษาไทย ความถูกต้องของข้อมูล การสื่อสาร และการโต้ตอบกับนักท่องเที่ยว

2.3 แบบสอบถาม (Questionnaire)

- ใช้เก็บข้อมูลความคิดเห็นจากยุวมัคคุเทศก์ ครู และบุคคลในชุมชนเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา

- มีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการตามวิธีการดังต่อไปนี้

3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

- สัมภาษณ์ยุวมัคคุเทศก์ โรงเรียนวัดบัวโรย เพื่อศึกษาทัศนคติ ทักษะ และปัญหาที่พบในการใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และนำเสนอข้อมูลทางวัฒนธรรม

- สัมภาษณ์ครูผู้ที่มีความใกล้ชิดและดูแลในขณะยุวมัคคุเทศก์นำชมสถานที่

- สัมภาษณ์บุคคลในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ พระ ผู้นำชุมชน หรือผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม และแม่ค้าที่ใกล้ชิดกับยุวมัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ และแนวทางที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเรื่องราวให้กับนักท่องเที่ยว

3.2 การสังเกตพฤติกรรม (Observation) การใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์ในสถานการณ์จริง เช่น ขณะนำเสนอข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยว

3.3 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

- จัดทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของยุวมัคคุเทศก์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้ภาษาไทยเพื่อการนำเที่ยว
- เก็บข้อมูลจากครูและบุคคลในชุมชนเกี่ยวกับทักษะและแนวทางการพัฒนาภาษาไทยที่เหมาะสม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลัก ได้แก่ ยุวมัคคุเทศก์ ครู และผู้เกี่ยวข้องในชุมชน โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และแบบสอบถาม จากนั้นนำมาจัดกลุ่มเนื้อหา ตลอดจนสรุปประเด็นสำคัญตามหัวข้อที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาการใช้ภาษาไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบัวโรย สามารถสรุปแยกเป็น 2 ประเด็น ได้ดังนี้

1. ปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของยุวมัคคุเทศก์ โรงเรียนวัดบัวโรย พบว่ามีปัญหาจำนวน 6 ข้อ ได้แก่

1.1 การขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

คำว่า “อัตลักษณ์” ไม่มีบันทึกไว้ในพจนานุกรม แต่มีตำราหลายเล่มให้ความหมายคำว่า “อัตลักษณ์” ไว้ว่า คุณลักษณะเฉพาะตัว สังคม ชุมชนหรือประเทศนั้น ๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนา เป็นต้น ดังที่ ยุธฉัตร บุญสิน (2546 , น.65) กล่าวว่า อัตลักษณ์ คือ ลักษณะเฉพาะลักษณะพิเศษที่สามารถบ่งบอกตัวตนของสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น และ ชลธิชา มาลาหอม (2555 ,น.23) กล่าวว่า อัตลักษณ์ชุมชน หมายถึง รากเหง้าหรือวัฒนธรรมทางสังคมที่ถูกหล่อหลอมให้เกิดขึ้นมาและใช้ในการยึดเป็นภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณีในการปฏิบัติในสังคมนั้น ๆ ซึ่งมีความโดดเด่นหรือความแตกต่างกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมในสังคมอื่น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะกลุ่มชุมชน ‘ความเป็นชุมชน’ จึงเป็นเรื่องของความเป็นตัวตน หรือบางคนอาจเรียกว่า อัตลักษณ์ (Identity) ซึ่งความเป็นตัวตนอันหลากหลายปรากฏในหลายรูปลักษณะที่มีความหมายเพราะเป็นความพยายามบอกคนอื่นให้รู้ว่า ‘ฉันเป็นใคร’ ซึ่งเป็นเรื่องของการเชื่อมโยงตัวเองกับคนอื่นในสังคม เป็นเรื่องเกี่ยวกับมิติความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือสิทธิ นั่นคือได้รับการยอมรับว่าตัวเองมีความชอบธรรม

ดังนั้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น จึงหมายถึงลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นที่มีลักษณะแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ประเพณี หรือวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยุวมัคคุเทศก์ควรมีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และจุดเด่นของชุมชนตนเอง แต่จากการศึกษาพบว่า เยาวชนจำนวนมากมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนของตนเองในระดับพื้นฐาน ขาดความรู้ความเข้าใจในแง่มุมที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของสถานที่ ตำนานพื้นบ้าน หรือความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือชุมชนมักไม่ครอบคลุมหรือไม่ถูกต้องเพียงพอ ส่งผลให้ไม่สามารถอธิบายหรือถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างถูกต้องและน่าสนใจ

1.2 ทักษะการใช้ภาษาไทยไม่สอดคล้องกับการเป็นมัคคุเทศก์

ทักษะการใช้ภาษาไทย ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผู้สื่อสารที่ดีต้องให้ความสำคัญกับผู้ฟังให้มาก เพราะจุดประสงค์ของการสื่อสารคือ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจและคล้อยตามแนวความคิด ดังนั้นหากเราสื่อสารได้ตามจุดมุ่งหมาย ย่อมทำให้การสื่อสารสมบูรณ์

ทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของการนำเสนอข้อมูล การพูดเชิงมัคคุเทศก์ต้องใช้ภาษาที่ชัดเจน น่าสนใจ และเหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม ผู้เข้าอบรมที่ทำหน้าที่เป็นยุวมัคคุเทศก์ส่วนใหญ่ มักประสบปัญหาในการใช้ภาษาที่เหมาะสมตามโอกาส และกาลเทศะของการเป็นผู้นำชม เช่น

1.2.1 การใช้คำศัพท์และสำนวนภาษาที่ไม่ถูกต้อง อาจใช้ภาษาผิดระดับ เช่น ใช้คำว่า

“หมายกำหนดการ” ซึ่งเป็นคำที่ต้องใช้ในการแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานพระราชพิธีที่จะต้องอ้างพระบรมราชโองการ คนทั่วไป ให้ใช้ “กำหนดการ” หรือ คำว่า “ฉาปนกิจศพ” จริง ๆ แล้ว ฉาปนกิจ เป็นคำที่ใช้อย่างแพร่หลายในการทำพิธีศพ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีคำว่า “ศพ” เป็นต้น

1.2.2 การใช้ภาษาไม่เป็นทางการ ภาษาพูด คำสแลง (Slang) หรือภาษาถิ่น ที่ผู้ฟังไม่เข้าใจ เช่น ถอด

เกือก หมายถึง ถอดรองเท้า ถูกเท หมายถึง ถูกทิ้ง หรือไม่สนใจ และ ตูย หมายถึง ตาย เป็นต้น

1.2.3 ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์และการออกเสียง คำควบกล้ำ ไม่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดและ

ทำให้ผู้พูดเสียบุคลิกภาพได้ เช่น เดินไปทางขวา แต่ออกเสียงเป็น ฝ รู้สึกแว้งคว้าง ออกเสียงเป็น เพ่งฟ้า ควาย ออกเสียงเป็น ฟาย หรือ ความ ออกเสียงเป็น ฟาม เป็นต้น

1.2.4 การเรียบเรียงเนื้อหาขาดความกระชับและไม่น่าสนใจ ทำให้ผู้ฟังไม่สามารถจดจำข้อมูลสำคัญได้ การใช้คำฟุ่มเฟือยมากเกินไป หรือการติดคำบางคำแทบทุกประโยค เช่น ต้องมีคำว่า อะไรแบบนี้ แบบว่า เป็นต้น

1.3 การขาดความมั่นใจและความสามารถในการสื่อสารต่อที่ประชุมชน

ถึงแม้ว่ายุวมัคคุเทศก์จะมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว แต่ปัญหาที่พบคือการขาดความมั่นใจในการพูดและนำเสนอ มีความตื่นเต้น ประหม่า ส่งผลให้การสื่อสารขาดความคล่องแคล่วและขาดเสน่ห์ในการถ่ายทอดข้อมูล สาเหตุหลักของปัญหานี้มาจากความกลัวในการพูดต่อหน้าผู้คนจำนวนมาก ขาดการฝึกฝนที่เพียงพอ และขาดเทคนิคการพูดที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง

ถึงแม้ว่ายุวมัคคุเทศก์จะมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเป็นอย่างดี แต่หนึ่งในอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำเสนอคือ การขาดความมั่นใจในการพูดต่อหน้าผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะเมื่อต้องแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวหรือถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมในสถานการณ์จริง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกเข้าร่วมฟัง

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ยุวมัคคุเทศก์หลายคนมีอาการประหม่า ตื่นเต้น พูดติดขัด ลืมเนื้อหา หรือพูดเบาเกินไปจนผู้ฟังไม่ได้ยินชัดเจน ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลให้การสื่อสารขาดความคล่องแคล่ว และทำให้การนำเสนอขาดเสน่ห์หรืออรรถรสในสื่อสาร ซึ่งสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหานี้ ได้แก่ การไม่มีโอกาสฝึกซ้อมพูดในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง ขาดแนวทางหรือเทคนิคการพูดที่ช่วยสร้างความน่าสนใจ เช่น การใช้โทนเสียง น้ำเสียง หรือภาษากาย มีความวิตกกังวลและกลัวความผิดพลาดเมื่อต้องพูดต่อหน้ากลุ่มคน ดังที่กลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งซึ่งเคยอบรมหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ของโรงเรียนวัดบัวโรย ไป ให้สัมภาษณ์ว่า

“ผมชอบเรื่องราว ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และอยากเล่าให้คนอื่นฟัง แต่พอมีนักท่องเที่ยวมาจริง ผมพูดไม่ออกเลย ใจเต้นแรง แล้วก็ลืมเนื้อหาที่เตรียมไว้หมดเลย”

คำพูดเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีความรู้ แต่หากขาดการฝึกฝนในสถานการณ์จริงและไม่มีการเตรียมตัวอย่างมั่นใจ ก็อาจส่งผลให้ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ควรแก้ไข

1.4 การขาดทักษะในการโต้ตอบและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

การเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี ไม่ใช่เพียงการจดจำบทพูดหรือนำเสนอข้อมูลตามลำดับเท่านั้น แต่ยังสามารถโต้ตอบกับนักท่องเที่ยวได้อย่างคล่องแคล่ว ตอบคำถามที่หลากหลาย และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ต้องใช้ในการจัดการกับสถานการณ์จริง

จากข้อมูลการสังเกตและสัมภาษณ์ พบว่ายุวมัคคุเทศก์หลายคน ขาดความมั่นใจในการโต้ตอบกับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเมื่อต้องตอบคำถามที่เกินกว่าขอบเขตที่ตนเตรียมมา เช่น คำถามที่ต้องการคำอธิบายเชิงลึกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือคำถามเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

นอกจากนี้ ยังพบว่ายุวมัคคุเทศก์ไม่สามารถปรับระดับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังได้ โดยเฉพาะเมื่อกลุ่มนักท่องเที่ยวมีพื้นฐานภาษาแตกต่างกัน เช่น กลุ่มเด็กเล็ก หรือผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ไม่ใช่คนไทย การอธิบายที่ใช้ศัพท์เชิงวิชาการหรือซับซ้อนเกินไป อาจทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ และหมดความสนใจ

อีกประเด็นสำคัญคือการขาดทักษะในการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น ฝนตกในระหว่างการนำชม หรือมีผู้ร่วมทัวร์แสดงอาการเบื่อหน่าย หากยุวมัคคุเทศก์ไม่สามารถประคับประคองสถานการณ์ให้ดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น ก็อาจส่งผลให้การนำเที่ยวครั้งนั้นไม่สัมฤทธิ์ผล ดังที่กลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งซึ่งเคยอบรมหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ของโรงเรียนวัดบัวโรย ไป ให้สัมภาษณ์ว่า “ผมเตรียมพูดเกี่ยวกับวัดไว้หมดแล้ว แต่พอมีเด็กเล็กคนหนึ่งถามว่า ทำไมพระพุทธรูปองค์นี้ยิ้ม ผมตอบไม่ได้ ก็เลยพูดคำว่า ‘ไม่ทราบครับ’ แล้วรีบพูดเรื่องถัดไปเลย”

จากเหตุการณ์ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการขาดทักษะการตอบคำถามแบบสร้างสรรค์ และขาดการเตรียมวิธีรับมือกับคำถามนอกเหนือเนื้อหา ซึ่งอาจทำให้การนำเสนอไม่บรรลุผล และลดทอนความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้ฟัง

1.5 ข้อจำกัดด้านแหล่งข้อมูลและสื่อการสอน

บางครั้งแหล่งข้อมูลที่ผู้ฝึกอบรมให้กับยุวมัคคุเทศก์ อาจไม่ชัดเจน ไม่ครบถ้วน ไม่ครอบคลุม หรือไม่ทันสมัยพอที่จะนำมาใช้ในการสอนยุวมัคคุเทศก์ให้สามารถสื่อสารอัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง ในการพัฒนาทักษะของยุวมัคคุเทศก์คือ ข้อจำกัดด้านแหล่งข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการฝึกอบรม โดยเฉพาะเมื่อเนื้อหาที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง สื่อบางประเภทอาจล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน หรือมีเนื้อหาที่ไม่ครบถ้วนเพียงพอ ซึ่งส่งผลให้ยุวมัคคุเทศก์ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการอธิบายหรือเล่าเรื่องได้อย่างมั่นใจและน่าสนใจ

ปัญหาที่พบได้บ่อย ได้แก่ การใช้เอกสารเก่าหรือแผ่นพับที่มีข้อมูลไม่ทันสมัย เช่น ข้อมูลชื่อบุคคลสำคัญ หรือประวัติท้องถิ่นที่มีความคลาดเคลื่อน หรือบางครั้งมีเพียงข้อมูลเชิงกายภาพ เช่น พระพุทธรูปมีขนาดเท่าใด ทำจากอะไร แต่ไม่มีข้อมูลเชิงวัฒนธรรมหรือเรื่องเล่าที่สามารถสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว

อีกทั้งการขาดสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สื่อวีดิทัศน์ อินโฟกราฟิกส์ (Infographics) หรือภาพเคลื่อนไหวที่นำเสนอข้อมูลสำคัญ โดยใช้รูปแบบทางศิลปะที่มีสีสันสวยงาม ส่งผ่านข้อมูลให้เข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความสนุกสนานและสร้างความเข้าใจได้ดีกว่าข้อความธรรมดา การขาดสิ่งเหล่านี้ทำให้การเรียนรู้ของยุวมัคคุเทศก์ขาดแรงจูงใจ และไม่สามารถฝึกฝนการเล่าเรื่องด้วยวิธีที่ทันสมัย และเข้ากับกลุ่มนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ได้อย่างเต็มที่

1.6 การขาดโอกาสฝึกฝนในสถานการณ์จริง

แม้การฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์จะมีทั้งกิจกรรมในห้องเรียน การฝึกพูดหน้าชั้นเรียน หรือการนำเที่ยวในสถานการณ์จำลอง แต่การขาดโอกาสในการฝึกกับนักท่องเที่ยวจริง ถือเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลให้ยุวมัคคุเทศก์ยังไม่สามารถดึงศักยภาพของตนออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่

ณรงค์ ฉายายนต์ (2536) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะด้านของบุคคลเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อสามารถส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมและทัศนคติในการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อยกระดับในการปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้น การพูดในสถานการณ์จริงแตกต่างจากการฝึกซ้อมทั่วไป เนื่องจากต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน เช่น พฤติกรรมของผู้ฟัง สภาพอากาศ เวลา และข้อจำกัดของสถานที่ หากยุวมัคคุเทศก์ไม่มีประสบการณ์ตรง ก็จะขาดความคล่องตัว ความมั่นใจ และทักษะในการปรับเปลี่ยนการพูดให้เหมาะกับสถานการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการนำเที่ยว

นอกจากนี้ การไม่มีโอกาสให้ฝึกฝนจริง ยังทำให้ผู้เรียนมองไม่เห็นเป้าหมายหรือแรงจูงใจในการพัฒนา ส่งผลให้การเรียนรู้ขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถนำความรู้จากห้องเรียนไปเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงได้

ดังที่นักเรียนหญิงคนหนึ่งเข้าร่วมกิจกรรมยุวมัคคุเทศก์เล่าว่า

“ตอนซ้อมในห้อง หนูพูดได้คล่องมากค่ะ แต่พอเจอนักท่องเที่ยวจริงแล้ว หนูตื่นเต้นมาก มือสั่น ลืมบทพูดไปหมดเลย หนูไม่รู้จะเริ่มพูดอย่างไร”

จากกรณีนี้แสดงให้เห็นว่า แม้จะมีการฝึกซ้อมมาแล้ว แต่ขาดการฝึกฝนในสถานการณ์จริง ทำให้ยุวมัคคุเทศก์ไม่สามารถรับมือกับความกดดันและความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้นัก

2. แนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของยุวมัคคุเทศก์ โรงเรียนวัดบัวโรย

จากการวิเคราะห์ปัญหาข้างต้น สามารถเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์เพื่อการสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

2.1 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

การที่ยุวมัคคุเทศก์มีความรู้ความเข้าใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง จะช่วยให้สามารถถ่ายทอดข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง มีเสน่ห์ และน่าเชื่อถือ โดยการเปิดโอกาสให้ยุวมัคคุเทศก์ได้ศึกษาแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย อันจะสร้างความเข้าใจในเนื้อหาทางวัฒนธรรมในบริบทที่กว้างขวางขึ้น ตัวอย่างของแหล่งข้อมูลที่ควรใช้ได้แก่ เอกสารทางประวัติศาสตร์ เช่น หนังสือเก่า เอกสารราชการ หรือบันทึกของวัด ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ บุคคลสำคัญ หรือการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในอดีต เรื่องเล่าพื้นบ้าน เช่น ตำนาน นิทานท้องถิ่น หรือความเชื่อที่ถ่ายทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ซึ่งช่วยเติมสีสันให้กับการนำเสนอ และสร้างความน่าสนใจให้กับสถานที่ และการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในชุมชน ซึ่งถือเป็นแหล่งความรู้จากประสบการณ์ตรง ผู้สูงวัยมักมีเรื่องราวที่ไม่ปรากฏในตำรา แต่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมสูง การพูดคุยกับคนเหล่านี้ยังช่วยให้ยุวมัคคุเทศก์เข้าใจ “จิตวิญญาณของชุมชน” ได้ดีขึ้น

การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น ไม่ใช่เพียงการให้ข้อมูล แต่คือการสร้าง “ความผูกพัน” ระหว่างยุวมัคคุเทศก์กับชุมชนของตนเอง และเมื่อนำเสนอด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง นักท่องเที่ยวก็จะสัมผัสได้ถึงความจริงใจและความลึกซึ้งของวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ๆ

2.2 การพัฒนาเทคนิคการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

การพัฒนาเทคนิคการสื่อสารทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่านและเขียน โดยเฉพาะทักษะการฟังและการพูด ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการเป็นผู้นำเที่ยว ได้แก่

- 2.2.1 ควรฝึกพูดให้ชัดเจน ออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดถ้อยชัดคำ และมีจังหวะที่เหมาะสม
- 2.2.2 ควรใช้ภาษาและน้ำเสียงที่เหมาะสมช่วยเพิ่มความเข้าใจ เช่น การใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องกับเนื้อหา เช่น น้ำเสียงจริงจัง น้ำเสียงอ่อนโยน เป็นต้น ไม่ใช้น้ำเสียงสั่นเครือ หรือประจบประชันเสียดสี ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังนำเสนอ
- 2.2.3 ควรฝึกเล่าเรื่อง เรียบเรียงเนื้อหา ให้น่าสนใจ และฝึกแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารที่เป็นธรรมชาติ
- 2.2.4 ควรฝึกฟังและสังเกต ศึกษาวิธีการพูดของผู้ที่มีชื่อเสียง เช่น นักข่าว พิธีกร หรือบุคคลที่พูดได้คล่องแคล่ว

2.3 การฝึกฝนการพูดในที่สาธารณะและการสร้างความมั่นใจ

การพูดในที่สาธารณะ เป็นทักษะที่สำคัญยิ่งสำหรับยุวมัคคุเทศก์ เนื่องจากต้องใช้ในการถ่ายทอดข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ การพูดอย่างมั่นใจ ชัดเจน และน่าสนใจ จะช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหา และรู้สึกเชื่อมโยงกับประสบการณ์การท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เยาวชนจำนวนมากยังขาดความกล้าและรู้สึกประหม่าเมื่อต้องพูดต่อหน้าคนหมู่มาก ดังนั้นจึงควรมีโอกาสฝึกฝนและมีกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นใจอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถดำเนินการร่วมกับโรงเรียนหรือชุมชนได้ เช่น

- 2.3.1 จัดกิจกรรมแข่งขันการพูด ทั้งการพูดจรรโลงใจ การพูดโน้มน้าวใจ หรือการพูดอธิบาย การจัดกิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงส่งเสริมทักษะการพูด แต่ยังช่วยให้ยุวมัคคุเทศก์รู้จักควบคุมอารมณ์และเพิ่มความกล้าแสดงออกอีกด้วย
- 2.3.2 จัดการแสดงบทบาทสมมติ โดยการสมมติสถานการณ์ เช่น การนำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ หรือการตอบคำถามจากผู้เยี่ยมชม จะช่วยให้ยุวมัคคุเทศก์ฝึกฝนอย่างใกล้ชิดเคียงกับสถานการณ์จริง และเรียนรู้วิธีตอบสนองต่อสถานการณ์ที่หลากหลาย
- 2.3.4 จัดการฝึกพูดต่อกลุ่มผู้ฟังจริง การให้ยุวมัคคุเทศก์ฝึกพูดหน้าชั้นเรียน กลุ่มครู ผู้ปกครอง หรือชุมชน เป็นการเพิ่มประสบการณ์ตรง สร้างความคุ้นเคยกับสายตาผู้ชม และลดความประหม่าได้อย่างเป็นธรรมชาติ
- 2.3.5 การใช้โปรแกรมประยุกต์ (Application) หรือเว็บไซต์ฝึกภาษา ปัจจุบันมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ แอปพลิเคชันฝึกพูดภาษาไทยให้ชัดเจน เช่น แอปเรียนภาษาไทยง่าย ๆ แอป nemo ภาษาไทยหรือเว็บไซต์สอนฝึกอ่านออกเสียงและการนำเสนอ เช่น ยูทูบ ดีกดอต ตลอดจนการใช้โปรแกรมบันทึกเสียงตนเองเพื่อนำมาฟังและปรับปรุง เครื่องมือเหล่านี้ช่วยฝึกซ้ำได้ทุกที่ทุกเวลา และเปิดโอกาสให้ยุวมัคคุเทศก์ประเมินการพูดของตนเองและพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ

2.4 การเสริมสร้างทักษะการโต้ตอบและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง การฝึกฝนความสามารถในการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม รวมถึงการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะนี้สำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ที่เป็นมััคคุเทศก์ อีกทั้งยังสำคัญในชีวิตประจำวัน การทำงาน และการสื่อสารกับผู้อื่น เช่น ความสามารถในการคิดเร็ว ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ มองโลกแง่บวก มีอารมณ์ขัน เป็นต้น เมื่อฝึกฝนจนเกิดความเคยชิน จะช่วยให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

2.5 การจัดการแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและเข้าถึงง่าย หมายถึง การบริหารและดูแลข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบัน โดยการตรวจสอบและปรับปรุงข้อให้เป็นข้อมูลล่าสุดอยู่เสมอ สามารถใช้งานได้สะดวก และสามารถให้ยูวมัคคุเทศก์เข้าแหล่งข้อมูลถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่ ทุกเวลา และมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยีและแนวทางที่ช่วยจัดการข้อมูล เช่น Google Drive OneDrive หรือ SharePoint เป็นต้น

2.6 การเพิ่มโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง หมายถึง การสร้างหรือจัดให้มีโอกาสในการลงมือทำกับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมจริงมากที่สุด เพื่อให้ยูวมัคคุเทศก์สามารถพัฒนาทักษะการสื่อสาร ความมั่นใจและความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทริปนำเที่ยวโดยให้ยูวมัคคุเทศก์เป็นผู้นำเสนอข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวจริง การเป็นผู้นำชมในการจัดงานท่องเที่ยวชุมชน หรือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง โดยมีการเข้าร่วมโครงการจริงหรือการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน และควรฝึกอบรมยูวมัคคุเทศก์อย่างต่อเนื่องทุกปี จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการเสริมสร้างประสบการณ์และพัฒนาทักษะการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยูวมัคคุเทศก์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบัวโรย

ปัญหาหลักที่พบเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ **ปัญหาการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น** แม้ว่ายูวมัคคุเทศก์จะมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสถานที่หรือประวัติความเป็นมา แต่หากขาดมุมมองในเชิงคุณค่า เอกลักษณ์ หรือความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตของชุมชน ก็จะทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลที่สะท้อนความหมายที่ลึกซึ้งและขาดความน่าสนใจในการเล่าเรื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจริย์ ผลประเสริฐ (2552) พบว่า แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร ควรมีรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อีกทั้งต้องมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้เชิงลึกทางประวัติศาสตร์ **ปัญหาการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม** ปัญหานี้อาจเกิดจากการใช้คำศัพท์ที่คลุมเครือ ผิดความหมาย หรือการใช้โครงสร้างภาษาผิด ส่งผลให้การสื่อสารขาดความน่าเชื่อถือ ขาดการใช้ภาษาที่ช่วยถ่ายทอดภาพหรือเรื่องราวอย่างมีชีวิตชีวาให้กับนักท่องเที่ยวได้ **ปัญหาการขาดความมั่นใจในการพูด** ความประหม่าและความกล้าแสดงออกต่อหน้าผู้คนจำนวนมาก ทำให้ยูวมัคคุเทศก์ไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างราบรื่น ขาดการใช้ภาษากาย น้ำเสียง หรือการควบคุมจังหวะการพูดที่ช่วยเพิ่มเสน่ห์ในการนำเสนอ **ปัญหาการขาดทักษะการโต้ตอบและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า** ยูวมัคคุเทศก์บางคนยังไม่มีความสามารถในการตอบคำถามเชิงลึกหรือไม่สามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้ฟังที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมัคคุเทศก์มืออาชีพ **ปัญหาด้านข้อจำกัดด้านแหล่งข้อมูล** แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการฝึกอบรมอาจยังไม่ครอบคลุม ไม่ทันสมัย หรือขาดความหลากหลาย ส่งผลต่อความเข้าใจและความถูกต้องของข้อมูลที่ยูวมัคคุเทศก์นำเสนอ และ**ปัญหาการขาดโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง** การเรียนรู้จากตำราเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองอาจช่วยฝึกทักษะพื้นฐานได้บางส่วน แต่หากไม่มีโอกาสนำทักษะไปใช้จริงกับนักท่องเที่ยว ก็จะขาดการปรับตัว การแก้ปัญหา และประสบการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขานาฏ สิตานุรักษ์ (2565) พบว่า รูปแบบการพัฒนายูวมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ต้องมีการฝึกปฏิบัติและลงพื้นที่สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ตลอดจนจัดการแข่งขันบทบาทสมมติ เพื่อการเตรียมการเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี สามารถให้ข้อมูลกับชาวไทยและชาวต่างชาติได้

การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะช่วยให้ยุวมัคคุเทศก์สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์

แนวทางแก้ไขปัญหการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของยุวมัคคุเทศก์ โรงเรียนวัดบัวโรย

แนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ยุวมัคคุเทศก์ได้พัฒนาตนเอง จนอาจนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ได้แก่ **การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น** เปิดโอกาสให้ยุวมัคคุเทศก์ได้เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งเอกสารทางวิชาการ ประวัติศาสตร์ และการสัมภาษณ์บุคคลในชุมชน เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ และเรื่องเล่าที่เป็นมรดกทางจิตวิญญาณของท้องถิ่น **การฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง** โดยเน้นการใช้ภาษาไทยที่ชัดเจน ถูกต้อง และสละสลวย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกพูดในที่สาธารณะ การเขียนบทพูด การฝึกฝนการพูดในที่สาธารณะ การสร้างความมั่นใจในการพูด โรงเรียนและชุมชนอาจจัดกิจกรรมแข่งขันการพูด จัดการแสดงบทบาทสมมติ **การเสริมสร้างทักษะการโต้ตอบและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า** อาจจำลองสถานการณ์ เช่น การตอบคำถามจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ หรือการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น ฝนตกขณะนำชม และการใช้เทคโนโลยีช่วยฝึกภาษา เช่น แอปพลิเคชันฝึกพูดหรือการบันทึกเสียงเพื่อฟังและปรับปรุง เสริมทักษะการโต้ตอบ ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัย ของ กิตติกวินเดชน์ วงศ์หมั่น (2564) พบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวเมืองตาก มัคคุเทศก์ท้องถิ่นต้องมีความรู้ความสามารถในการนำเที่ยว และมีเทคนิคในการนำเที่ยวที่น่าสนใจ หากผู้นำเที่ยวของชุมชนสามารถทำหน้าที่ได้ดี ก็จะสามารถสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้ และ พยอมน ยวะสุด (2554) ได้กล่าวว่า มัคคุเทศก์จะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแทนนักท่องเที่ยว เช่น กรณีนักท่องเที่ยวเกิดเจ็บป่วยก็ต้องดูแลรักษาพาส่งโรงพยาบาล ดังนั้นหากมัคคุเทศก์ท้องถิ่นของชุมชน ได้รับการฝึกให้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าระหว่างการนำเที่ยว จะทำให้สามารถเป็นผู้นำเที่ยวได้อย่างมืออาชีพได้ ซึ่งการแก้ไขเฉพาะหน้านี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด **การจัดการแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและเข้าถึงง่าย** เช่น การจัดทำคลังข้อมูลท้องถิ่นในรูปแบบดิจิทัล เอกสารภาพประกอบ หรือตัวอย่างวีดิทัศน์การนำชมสถานที่ และแนวทางสุดท้ายคือ **เพิ่มโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง** เพื่อให้ยุวมัคคุเทศก์สามารถถ่ายทอดเรื่องราววัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การร่วมกิจกรรมจริงกับนักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมทดลองนำเที่ยวภายในโรงเรียนหรือชุมชน และการจับคู่ยุวมัคคุเทศก์กับมัคคุเทศก์มืออาชีพเพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในด้านการศึกษาและการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ โรงเรียนและสถาบันการศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์ และเพิ่มกิจกรรมฝึกฝนการพูด และการเล่าเรื่องในหลักสูตรเพื่อช่วยให้ยุวมัคคุเทศก์มีความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างน่าสนใจและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการสื่อสารของยุวมัคคุเทศก์ เช่น อายุ ประสบการณ์การฝึกอบรม ความมั่นใจ และรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

2.2 การศึกษารูปแบบการเล่าเรื่องที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กิตต์กวีณเดชน์ วงศ์หมั่น. (2564). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวเมืองตาก อำเภอเมือง จังหวัดตาก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 7(พิเศษ), 54-70.
- ชลธิชา มาลาหอม.(2555). อัตลักษณ์ชุมชนรากฐานสู่การศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(1) 41.
- ชำนาญ ม่วงทิม (2541) คู่มือมัคคุเทศก์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณรงค์ ฉายายนต์. (2536). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการบริหารสำหรับหัวหน้าแผนกวิชาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. *ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.
- นริศรา เกตวัลห์ (2563) แนวทางการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์ เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบัวโรย. (รายงานวิจัย). สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ปาจริย์ ผลประเสริฐ. (2552). แผนงานวิจัยแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์จังหวัดกำแพงเพชร. ใน *สัททองวารสารการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 15(2), 19-35.
- ยุรฉัตร บุญสนิท. (2546). ลักษณะความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคม. ใน *พัฒนาการวรรณคดี* (น. 65). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- สุชานาฏ สิตานุรักษ์. (2565). รูปแบบการพัฒนายุวมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ใน *พืชมเนศวร์สาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 18(2), 101-114.